

Год. II.

гр. Тръвна, 10 септември 1930 г.

Абонаментъ:

За една година
50 лева.

ИЗЛИЗА ТРИ ПЪТИ
ВЪ МЕСЕЦА.

ПРОБУДА

Вестникъ за литература, култура
и общественъ животъ.

Тамъ где ми
ясна въ човѣ
глава цари, д
та волно ле
ума отъ моя
лжчи озарѣ
гледа бодро
поглѣдъ пр
устременъ
народна съ
вилка 22, 11

Урежда редакционенъ комитет

Адресъ:

Койчо Христовъ — Тръвна.

ЖЕЛЪЗНИЯТЪ МАРШЪ.

Така може да се назове днесъ това лудо надпреварване на народите за въоружаване и надмощие.

Хубавата идея за миръ и разоржаване фатално се проигра следъ големи усилия и свѣтът и днесъ както и вчера, както и по-рано наново е обзетъ отъ една безумна трѣска за въоружение и съперничество, които нѣматъ равни на себе си въ близкото и далечно минало.

Фактитъ, които напоследъкъ се изнасятъ тукъ-таме изъ нашия и чуждия печать разкриватъ съ всичката своя страхотностъ, както грамадния прирѣстъ на въоруженията, така сѫщо и неимовѣрно огромнитъ суми, които се харчатъ за това въоружение.

И всички единъ здравомислящи човѣкъ гледайки на тия поражающи факти, може да се запита: Защо е това лудо пилене на пари и материални срѣдства и то въ единъ моментъ, като стопанска криза е надвиснала надъ цѣлия свѣтъ и души безразборно и бизцеромно всички?

Защо е всичко това и кому е нуженъ той вѣченъ напѣтъ на стомана и желѣзо?..

И най-сетне нѣма ли да се роди нѣкой чародѣецъ—всесиленъ и всевластенъ, който съ своята могъща дѣсница да спре този желѣзенъ маршъ, подъ буреносните акорди на който днесъ безумно и лудо танцува всички народи?..

Отъ редакцията.

ДЕМОКРАЦИЯ И ДИКТАТУРА.

Като политическа форма за демократия и диктатура се говори още отъ древнѣтъ времена, за тѣхъ се говори презъ всичките много вѣкове отъ съществуването на човѣчеството говори се и въ днешното време въ епохата на най-високата култура до която сѫ достигнали народите.

Огъ мнозина се мисли днесъ съ положителностъ, че тия две форми на политическа структура на народите доминиратъ надъ всички други форми и проявите на политическата животъ и около тѣхъ се центризиратъ всички малки и голѣмии борби, които изпълняватъ политически животъ на народите.

Демократия и диктатура! — На пръв погледъ това изглежда различни по своята сложностъ понятия. Въ своята основа обаче пълно разграничение и рѣзка граница между тия две понятия и форми фактически не сѫществува, защото ако проследимъ историята и проявите даже на най-съвършенната демократия и въ нея ще намѣримъ елементъ на диктатура, — нѣщо повече, ще се убедимъ, че диктатурата е основния елементъ на всѣка политическа форма. Това заключение може да бѣ се виде странно за мнозина читатели, обаче ако се даде обективна прененка на фактитъ ще се разбере абсолютната правдивостъ на това заключение и неговата пълна съобразностъ съ действителния и обективенъ миръ.

При едно по-строго наблюдение, всѣки ще се убди, че всѣка политическа форма била тя демократия въ нейния най-чистъ и свободолюбивъ видъ или пъкъ диктатура въ нейния най-суръвъ видъ въ военна политическа форма въ нейната основа има господство и власть на единъ обществени слоеве въ надъ други.

Значи въ основата на всѣка политическа форма има въ една или друга форма диктатура.

Това положение има своя резонъ и своя общественъ смисълъ въ днешно време, когато тия две понятия демократия и диктатура — така сило се кръстосватъ що може да се разбере отъ кждѣ почва единото и кждѣ свършва другото.

Събитията въ последните години така се развиха, поставиха народите при такова политическо положение, щото тия две понятия получиха една видима тождественостъ и почти въ всички страни днесъ да же и въ тия гдето няма съвѣтъла най-превинената демократия, фактически, въ една или друга форма имаме диктатура.

Брѣзката, даже тождественостъ на понятията демократия и диктатура — днесъ се чувствува и се проявява въ по-ярка и осезателна форма отколкото въ миналото и може смело да се каже за днешния моментъ, че въ една или друга форма днешната демократия се пре-

ломнятъ, че трѣба да се исква и да се слуша.

За правилното разяснене на същността и значението на горните положения не липсватъ въ изобилие на всѣка стъпка и не е нужно човѣкъ да прави много географически екскурзии да се добере до факти отъ най-разнообразно естество, които прененети и систематизирани даватъ горните изводи.

Италия и Русия днеска се съчатъ като образци на най-затворената диктатура; едната като диктатура на господствующите обществени слоеве, а другата като диктатура на трудящите се слоеве.

Въ основата си обаче и двете сѫдъ диктатури — диктатура на едни съсловия гѣдъ други.

Но пита се каква е разликата между политическата форма на явната диктатура каквато сѫществува въ Италия и Русия съ демократията на Англия, Франция? Разлика наистина има, но въ основата си тя не е съществена, защото въ всички страни има полиция и войска, които на-

помнятъ, че трѣба да се исква и да се слуша.

За правилното разяснение на горните положения на народите за тия ко-дневно се разиграватъ предъ очи, необходимо е всѣка да се проникне отъ мистичната борба съ свѣтъ на борба за демократия, а къмъ за диктатура.

Народната пословица „стани ти за да седи азъ“.

Това е въ прости думи чена цѣлата мѫдрост на полскиятъ борби отъ пани вѣка днесъ, която мѫдростъ прецѣ въ своята теоретическа сѫдъказва, че въ основата на политическата форма на народите лежи стремежъ да се заповеди единъ за смѣта на други и че демократията не е нищо друго отъ една отъ формите на това често т. е. демократията въ която има има политика и войска, които на-

помнятъ, че трѣба да се исква и да се слуша.

Въ последствие на масови произвали гонения и уволнени на мизерното материали и обезсприложението на нашия учители на време се роди и създаде презъ 1895 год. **Българскиятъ учители съюзъ**, — едно дѣло съ много училищно-обществено значение въ живота на нашата страна.

Учителятъ — творецъ на наше инициативи и общество, чиято организа-

ция се радва, че семето, досито, никня, расте и се развива, макар съ трудности, съ домогания, покога съ тенденции и завои, какви сѫ присъщи на нашата действителностъ, но които пречки ще се извиватъ въредъ въ дѣлата на организацията нормална пѣтъ.

За новия труженникъ общникъ — учитель следъ войните.

Заварилъ политически и пански съкрушенъ България, стеснени граници, които не поби на служба всички наши интелигенти и младежи, принуденъ да се примирява съ парче залък заплата 20—30% по-малка отъ земната мирновременна, принуденъ да се справя въ педагогическата работа въ училището съ методи и други изисвания, които и други време налагатъ, заставяйки съблъсъка на всѣка крачка съ столиците, съ стопанска и морска разрушка, които носятъ материали и разрушаватъ цивилизация (по израза на Индийския Ганди), работейки всъ хаоса отъ създаденото положение — о, неговите задачи не сѫ по-леки отъ ония на говите предшественици.

Немъ предстои да повдига ново училище народенъ духъ до следните країща на нашата мъжка страна и съ правилна

Учителятъ и неговото творческо дѣло

Хубаво име на свѣтъ призовава, което заслужено ноши онъ, който е поель смело тежката кръстъ на учителствуването, живѣе и работи всѣвѣло предаденъ надъ тѣсно училищни и широко обществени задачи, окриленъ отъ съзнанието за изпълнение на своя дѣлъ.

Учителятъ презъ предосвободителната епоха въ лицето на Раковски, Каравеловъ, Славейковъ, Ботевъ и др., събуди народното съзнание и донесе освободителното дѣло на България.

Учителятъ — творецъ презъ следосвободителната епоха не предполече и не се предаде на топло и тѣлъто мѣсто на държавната трапеза, а се посвѣти на учителското поприще, дето му предстоише да работи върху закорѣвѣла обществена целина, да разбива пѣтъ останъ съ трудности, съ трѣнѣ и препятствия, да буди народъ, да биде гоненъ, уволяняванъ произволно, обезправянъ и мизерно плащанъ.

Беседи, реферати и пробни уроци по педагогическата работа на учителя въ училището, читалища, трапезарии, списания и популярни сказки върху разнитъ отрасли на нашата стопанска и общественъ животъ, забави, театри, вечеринки, вечери и недѣлни училища, училищни градини, здравна просвета и др., борба противъ народните потиски и изедници и противъ нашата партизансница, — това съставляващо съдѣржанието и насоката на дейността на учителя — идеалистъ презъ народната епоха въ лицето на Максимовъ, Ц. Гинчевъ, Бъльковъ и по-сетне: Китанчевъ, Д. Станчевъ, Н. Цаневъ, Ангелъ Николовъ, Негенцовъ, Ив. Мошевъ, Бечо Колю, Тодоръ Иванчевъ (последните трима сѫ трѣтънени) и много други такива.

Тия наши учители народътъ

